

ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐԻ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆՅԱՆ ԿԼՈՐ ՍԵՂԱՆԻ ԵՌՕՐՅԱ ՆԻՍՏ ՄԱՅՐ ԱԹՈՒ Ս. ԷԶՄԻԱԾՆՈՒՄ

Սեպտեմբերի 24-ին իր եռօրյա աշխատանքները սկսեց Եկեղեցիների Համաշխարհային Խորհրդի /ԵՀԽ/ Հայաստանից Գլխաված Կլոր սեղանի ղեկավարության ժողովը:

Ժողովին մասնակցում էին Հայաստանից՝ Մայր Աթոռի ղիվանապետ Ս. Ներսես արքեպս. Պոզապայանը, Գուգարաց թեմի առաջնորդ Ս. Սեպուհ եպս. Չուլջյանը, Սյունյաց թեմի առաջնորդ Ս. Աբրահամ եպս. Մկրտչյանը, Հոգևոր ճեմարանի տեսուչ Ս. Հայկազուն Ծ. Վրդ. Նաչարյանը, Հայ Ավետարանական Եկեղեցու Գերկայացուցիչ Վերապատվելի Ռեմե Լևոնյանը, Հայաստանյան Կլոր սեղանի գրասենյակի համակարգող Կարեն Նազարյանը, «Օեն» և «Նուարդ» հասարակական կազմակերպությունների Գերկայացուցիչներ Հայկ Մինասյանը և Սուսաննա Օհանյանը:

ԵՀԽ-ն Գերկայացնում էր Խորհրդի չորրորդ միավորման քարտուղար Ալեքսանդր Բելոպոպսկին, քրիստոնեական «Քրիստոնեական օգնություն» կազմակերպությունից՝ Ընթոնի Մահոնին, միջազգային եկեղեցական մարմիններից՝ Կլաուս Պոզերը և Քարոլին Կրուկովը, գերմանական «Համագործակցություն և զարգացման բողոքական ընկերություն»-ից՝ Յորգեն Յորգենսենը, «Դանիա-հայկական առաքելություն» կազմակերպությունից՝ Մայքլ Վեստը, գերմանական «Դիակոնիչես Վերկ» կազմակերպությունից՝ Լեոնարդո Գմորը, «Միացյալ մեթոդիստական օգնության կոմիտե»-ից՝ Թերրի Ուոլենը, Լյորդ Ռոյանֆը և Քարոլ վան Գորվը:

Նախքան ժողովը մասնակիցներին ընդունեց Գարեգին Ա. Վեհափառ Հայրապետը և, հղելով նրանց իր օրհնությունն ու աղոթքը, մաղթեց հաջողություններ և արդյունավետ աշխատանք: Նորին Արքեպսկոսը ժողովականների ուշադրությունը հրավիրեց այն հանգամանքի վրա, որ այժմ հայ ժողովուրդն օգնության այնպիսի ծրագրերի կարիք ունի, որոնք արմատախիլ աճեն նրա մոտ տեղ գտած պասիվ սպասողական հոգեբանությունը՝ ապահովելով մարդկանց աշխատանքով և ապրուստ վաստակելու միջոցներով, օգնեն նրանց ոտքի ելնել՝ ապավինելով սեփական ուժերին, պատասխանատվություն ստանձնել իրենց բարոյության և բարեկեցության համար:

Ժողովի սկզբում Ս. Հայկազուն Յ. վրդ. Նաչարյանը և Ս. Ներսես արքեպս. Պոզապայանը համառոտ կերպով Գերկայացրեցին Հայաստանի Գերկա իրավիճակը և այն սրող երեք հիմնական գործոնները՝ 1988 թ. ավերիչ երկրաշարժը, 70-ամյա կոմունիստական հասարակարգի անկումն ու դրա հետևանքով աշխարհի հզորագույն տերություններից մեկի լիակատար քայքայումը և, իհարկե, Լեոնային Ղարաբաղի հակամարտությունը:

Ալեքսանդր Բելոպոպսկին նշեց ժողովի չորս հիմնական նպատակները.

1. Միմյև այժմ Հայաստանյան Կլոր սեղանի կողմից իրականացված աշխատանքների քննարկում և գնահատում:

2. Ինֆորմացիայի և փորձի փոխանակում:

3. Համագործակցություն և օգնության այլ ձևերի և միջոցների ուսումնասիրում:

4. Հայաստանում էկոմենիկ համագործակցության զարգացում:

Հանդես գալով հաշվետու ելույթով, կարեն Նազարյանը հանգամանորեն ներկայացրեց 1997 թ. մարտից ի վեր ընկած ժամանակահատվածում իրականացված և դեռևս իրականացվող ծրագրերը, որոնցից կարևորեց հետևյալ հինգ առաջնահերթ բնագավառները.

1. Ծառայություն և սպասարկում /բժշկական, սոցիալական, գյուղատնտեսական/:

2. Կրթություն, ուսուցում:

3. Հոգևոր ճեմարան:

4. Եկեղեցական շինարարություն:

5. Հայաստանյան կյոք սեղանի աշխատանքների համակարգում:

Ժողովի հետևեությունն հիստը միջկրկած էր կատարվող ծրագրերի մանրակրկիտ քննարկմանը:

Հայկ Մինասյանը ներկայացրեց Ամասիայի շրջանի Եղնաշուր գյուղի վերականգնման և վերաբնակեցման ծրագիրը, որն ընդգրկում է 5 բնակելի տների, երկու նոր դասարանների, անասնազուտի կառուցում /իրագործվում է 1997 թ. հունիսի 24-ից/: Նա կարևորեց այն հանգամանքը, որ աշխատանքների զգալի մասը կատարվում է տեղի բնակիչների ուժերով:

Գևորգյան հոգևոր ճեմարանի շենքը, որը Մայր Աթոռից բռնի կերպով խլվելուց և իբրև այդպիսին ավելի քան 80 տարիներ գործել դադարելուց հետո, կրկին վերադարձվել էր Մայր Աթոռին, ս.թ. սեպտեմբերի 18-ին վերստին բացեց դռները սաների առջև: Վերանորոգված ճեմարանի կառավորման /որին նյութապես զգալիորեն աջակցել էր «Ռանիա-հայկական առաքելություն» կազմակերպությունը/ ծրագրի շրջանակներում իրականացվող աշխատանքների վերաբերյալ զեկուցեց Տ. Հայկազուն ծ. վրդ. Նաջարյանը:

Ապա Հայկ Մինասյանը պատմեց Զանգեզուրի շրջանում վերաբնակեցված փախստական կանանց գյուղատնտեսական հմտությունների և կարողությունների ուսուցման, ինչպես նաև մրգերի չորացման և պահածոյացման ծրագրերի մասին, որոնց իրականացումից ստացվող հասույթը տրամադրվելու է գյուղի կարիքները հոգալուն /ժողովի մասնակիցները նաև համտեսեցին պատրաստված չոր մրգերը/:

Մայրը վետուը ներկայացրեց կիսավեր և անմխիթար վիճակում գտնվող Այուրականի Ս. Հովհաննես եկեղեցու վերանորոգման ծրագիրը:

Վերապատվելի Ռենե Լեոնյանը ծանոթացրեց բուժական մի կենտրոնի կառուցման ծրագրին: Պոլիկլինիկայից բացի, կառուցվող համալիրը կունենա նաև շարժական բուժկետ՝ հեռավոր վայրերում բժշկական օգնություն ցույց տալու համար, և սրահ՝ բժշկական գիտաժողովների անցկացման համար: Ի տարբերություն մյուս բուժական հաստատությունների, այստեղ մասնագիտացված որակյալ օգնությունը և բժշկական ծառայությունները կարիքավոր խավերի համար կլինեն անվճար:

Ժողովականների ուշադրությանն արժանացավ նաև քրիստոնեական կրթության ծրագիրը: Ծանկացողների համար կազմակերպվում են հատուկ դասընթացներ վեց ուսումնական կենտրոններում: Ռասընթացի ավարտից հետո մասնակիցները իրավունք են ստանում կրոն դասավանդել կիրակնօրյա դպրոցներում: Կրոնի ուսուցիչներին աջակցելու համար որպես աշխատավարձ վճարում են փոքրիկ գումարներ:

Հայաստանյան Կլոր սեղանի գրասենյակի ստեղծման, կազմակերպման և աշխատանքների կարգավորման, գրասենյակի կարիքների մասին խոսեց Կ. Նազարյանը: Ժողովի մասնակիցներն արտահայտեցին կարծիքներ և գնահատականներ գրասենյակի գործունեության շուրջ: Քննարկվեց նաև Հայաստանյան Կլոր սեղանի ղեկավարության աշխատանքը նախորդ հանդիպումից /1996 թ., նոյեմբեր/ ի վեր ընկած ժամանակահատվածում: Մշակվեցին աշխատանքային ընթացակարգի բարեկարգման և զարգացման ուղիները:

Երեկոյան ժողովի մասնակիցները եղան Մայր Աթոռի Քրիստոնեական դաստիարակության և քարոզչության կենտրոնում, դիտեցին ֆիլմ, որը պատմում էր բանտարկյալների ձեռքով պատրաստված փայտյա, մետաղյա քարե իրերի և այլ աշխատանքների մասին:

Ժողովի երկրորդ օրվա՝ սեպտեմբերի 25-ի առավոտյան նիստում ելույթներ ունեցան Սոցիալական ապահովության նախարարության ներկայացուցիչ Գրիգոր Գսպոյանը և ՀՀ արտգործնախարարի տեղակալ Վարդան Օսկանյանը:

Վերլուծելով Հայաստանի ներկա սոցիալական իրավիճակը, Գ. Գսպոյանը ընդգծեց նրա վրա բացասաբար անդրադարձող գործոնները՝ գործազրկության կտրուկ աճը, վճարովի դարձած առողջապահական ծառայությունների անմատչելիությունը բնակչության անապահով խավերի համար և ուստի՝ հիվանդացության ցուցանիշների բարձրացումը, կենսաթոշակատուների թվի աճն ու դրան հակառակ՝ հարկերի և տուրքերի ձուլի մվազումը կենսաթոշակային ֆոնդ: Նախարարությունը մշակել և կառավարությունը հաստատել է սոցիալական ապահովագրության համակարգին. անցման ծրագրեր, որոնց իրագործման համար նախարարության հնարավորությունները սուղ են: Դրանց թվում են.

— «Հասունություն» ծրագիրը: Ընդգրկում է մանկատներում ապրող որբ երեխաներին:

— «Տարեց և միայնակ հաշմանդամների տնային սպասարկում» ծրագիր: Նախատեսում է իրավաբանական, խորհրդատվական, կենցաղային, առողջապահական ծառայություններ: Այս ոլորտում աշխատելու համար հարկ է պատրաստել համապատասխան կադրեր:

— «Գթության տներ» ծրագիր: Ընդգրկում է տարեց և հաշմանդամ, անկողնու գամված և խնամքի կարոտ միայնակ ծեղերին:

— Ծերանոցների ստեղծում մարզկենտրոններում:

— Անվճար հիվանդանոցի ստեղծում անվճարունակ խավերի համար:

— «Հաշմանդամների օգնության և հաշմանդամության կանխարգելում» ծրագիր: Նախատեսվում է հաշմանդամների փոխադրասայակների, պրոթեզների, լսողական սարքերի արտադրություն:

Վարդան Օսկանյանը խոսեց Հայաստանի քաղաքական իրավիճակի, Լեոնային Ղարաբաղի շուրջ առկա հակամարտության մասին: Կարևորեց բարիդրացիական և դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատումը բոլոր հարևան երկրների հետ: Նշվեց Լեոնային Ղարաբաղի խնդրի առկայության ազդեցությունը Հայաստանի՝ այլ երկրների հետ հարաբերությունների մշակման և ձևավորման գործում:

Այնուհետև ժողովի մասնակիցները սկսեցին 1998 թ. ընթացքում իրագործելիք ծրագրերի քննարկումը:

Կ. Նազարյանը ներկայացրեց շահույթ հետապնդող շրջանառու վարկերի նպատակով հիմնադրամ ստեղծելու նախագիծը, ըստ որի քարձր գիտելիքներ և

որակավորում ունեցող, սակայն ներկա սոցիալ-տնտեսական և այլ գործոնների հետևանքով անապահով վիճակում հայտնված մտավորականների և գիտնականներին կտրամադրվեն վարկեր՝ նրանց վիճակը բարելավելու համար:

Վաղարշապատ քաղաքի համար նախատեսվող հայվե և երիկամների համար օգտակար թեյի անեցման ծրագիրը հնարավորություն կտա Հայաստանի դեղագործական հաստատություններին մատակարարել դեղորայքի պատրաստման համար կարևոր և բարձր պահանջարկ ունեցող հումք: Այս ծրագրում ընդգրկված ամենաչքավոր խավերը, այդ թվում նաև փախստականները, կապահովվեն աշխատանքով, իսկ եկամտի մի մասը կտրամադրվի մարդասիրական օգնության այլ ծրագրերի օժանդակությանը, կամ էլ նորերի մշակմանը:

Մեկ այլ ծրագիր, նկատի առնելով Մայր Աթոռի մկրտարանի կարիքները, նախատեսում է մկրտարանն օրվա ընթացքում ապահովել ջրով և բարելավել նրա վիճակը:

«Նուարդ» տիկնանց միության և մայրության ֆոնդի կողմից ներկայացված ծրագրերից մեկը նպատակ է հետապնդում ստեղծել կանանց առողջապահական կենտրոններ Երևանի «Շենգավիթ» թաղամասում, Գյումրիում և Գորիսում բնակվող անվճարունակ կանանց անվճար բժշկական ծառայություն և սպասարկում ապահովելու, նրանց առողջական վիճակը բարելավելու և հիվանդությունների վաղ հայտնաբերման ու կանխարգելման նպատակով: Մյուս ծրագիրը երեխաների քրիստոնեական և գեղագիտական դաստիարակության նպատակով թատերական խմբակի կազմակերպումն է Երևանի թիվ 79 դպրոցում, որտեղ կբեմադրվեն փոքրիկ պիեսներ քրիստոնեական բովանդակությամբ, որոնք կծանոթացնեն երեխաներին քրիստոնեական արժեքներին և գեղագիտության սկզբունքներին, կտարածեն քրիստոնեական գաղափարներ նոր սերնդի շրջանում: Նախկինում մեծ խմբակ գործել է և ունեցել մեծ հաջողություններ, սակայն դադարել է գործել ֆինանսական միջոցների սղության պատճառով: Ներկայումս թատերական հանդերձանքի, դեկորացիայի, տեսասարքերի և այլ անհրաժեշտ թատերական պարագաների գնման կարիք կա: Համապատասխան օգնության և ֆինանսավորման դեպքում խմբակը, վերսկսելով գործունեությունը, կարող է մեծ հաջողություններ ունենալ նաև արտասահմանում:

Կույրերի միավորման նախագահ Աբել Հակոբյանը ներկայացրել է Հայաստանում կույրերի համար փորձարարական համակարգչային ընթերցաստի ստեղծման ծրագիրը: Ընթերցաստի կունենա նաև էժան և մատչելի բրելի-դիսփլեյների արտադրություն, որոնց վաճառքը արտասահմանում կդառնա եկամտի աղբյուր, աշխատատեղեր կստեղծվեն կույրերի համար: Ընթերցաստիի կօգտվեն ամենատարբեր տարիքի, մասնագիտությունների և հետաքրքրությունների տեղ կույր մարդիկ:

Գեղարքունյաց թեմի առաջնորդարանի կողմից ներկայացվեց անասնաբուժական մի ֆերմայի ստեղծման ծրագիրը, որի իրականացման համար անհրաժեշտ գումարները կծախսվեն անասնագույն վերանորոգման, անասունների գնման և աշխատողներին աշխատավարձի վճարման համար և ամբողջովին կփոխհատուցվեն երկու տարի անց: Ծրագիրը կապահովի տեղական բնակչությանը կաթնամթերքով և եկամտի աղբյուրով, իսկ եկամտաը կհատկացվի մարզի մանկատան 130 երեխաների կարիքները հոգալուն: Բացի այդ, կստեղծվեն տասը նոր աշխատատեղեր:

Վերապատվելի Ռեճե Լեռնյանը պատմեց քրիստոնեական կրթության ծրագրի մասին, որի բաղկացուցիչ մասն էր Ավետարանական Ռոզևոր Ճեմարանի բացումը 1997 թ. ապրիլին: Ծեմարանը սակայն կառիք ունի դասագրքերի, տեխնիկական միջոցների, գրասենյակային մշտական տարածքի: Ծեմարանից բացի, ծրագիրը նախատեսում է նաև երեխաների և անչափահասների քրիստոնեական դաստիարակություն, Ավետարանի մեկնություն, կիրակնօրյա դպրոցների հիմնում և կրոնի ուսուցիչներին խրախուսելու նպատակով փոքրիկ գումարների վճարում:

S. Աբրահամ եպս. Մկրտչյանի կողմից ներկայացվեց Ղափանում մի մոր եկեղեցու կառուցման ծրագիրը, որի իրագործման աշխատանքների ծավալման համար անհրաժեշտ է ֆինանսական օժանդակություն: Եկեղեցին կառուցվում է առաջնորդարանի և տեղի շուրջ 45 հազար բնակչության ջանքերով:

S. Սեպուհի եպս. Չուլջյանը ներկայացրեց Գուգարաց թեմի անչափահաս չքավոր երեխաների ամառային հանգստի կազմակերպման ծրագիրը առաջնորդարանին հատկացված ճամբարային համալիրի տարածքում: Լինելով ոչ բարվոք վիճակում, համալիրը վերանորոգման կարիք ունի, որից հետո այստեղ կարող է հանգստանալ 300 երեխա: Անհրաժեշտ է նաև ձեռք բերել անհրաժեշտ գույք, ինչը սակայն դժվարանում է ֆինանսական միջոցների սղության հետևանքով:

Օրվա երկրորդ կեսին ժողովի մասնակիցներն այցելեցին Ծիծեռնակաբերդի հուշահամալիր, որից հետո եղան Հայ Ավետարանական եկեղեցու գրասենյակում: Դիտեցին առողջապահական կենտրոնի տարածքը և ունկնդրեցին երեխաների կողմից տրված համերգը:

Ուրբաթ օրվա՝ սեպտեմբերի 26-ի առավոտյան կարճատև նիստում ամփոփվեցին ժողովի արդյունքները, ճշգրտվեցին 1998 թ. անելիքներն ու պարտավորությունները:

Նիստից հետո ժողովի մասնակիցները մեկնեցին հյուրական՝ դիտելու Ս. Հովհաննես եկեղեցին, որի վերականգնման աշխատանքները վերսկսվելու են այս տարվա հոկտեմբերից, ապա այցելեցին «Նուարդ» տիկնանց միություն, ինչպես նաև օբսիդիանից պատրաստվող հուշանվերների, գրասենյակային պիտույքների և այլ իրերի պատրաստման արտադրամաս, որը, տաճարով փոքր վարկ ըստ համապատասխան նախագծի, այժմ հաջողությամբ աշխատում է:

Այնուհետև ժողովի մասնակիցները Գարեգին Ա Վեհափառ Հայրապետի ուղեկցությամբ հանդիպում ունեցան ՀՀ վարչապետ Ռոբերտ Քոչարյանի հետ:

Երեկոյան ժողովականները կրկին անգամ այցելեցին Վեհափառ Հայրապետին՝ մեկ անգամ ևս իրենց հարգանքն արտահայտելու Նորին Սրբությանը, հաղորդելու նրան ժողովի աշխատանքների ավարտի ու արդյունքների մասին, հրաժեշտ առնելու և մեկնումից առաջ ստանալու Վեհափառ Հայրապետի օրհնությունը:

Սեպտեմբերի 27-ի վաղ առավոտյան ժողովին մասնակից արտասահմանցի հյուրերի մի մասը մեկնեց Հայաստանից, իսկ մյուսները երկու օրով այցելեցին Զանգեզուր՝ տեղում ծանոթանալու չոր մրգի պատրաստման արտադրամասի նախագծին: